

Pia Kauma kok ym.

Kirjallinen kysymys kustannustuen kriteeristön valmistelusta aloille, joiden toiminta on koronakriisin seurauksena joko estetty kokonaan tai sitä merkittävästi rajoitettu

Eduskunnan puhemiehelle

Koronakriisin seurauksena useat yritykset ovat ajautuneet vakaviin talousongelmiin. Turvataksien elinkelpoisten yritysten liiketoiminnan jatkuvuutta ja tavoittaakseen myös sellaisia yrityksiä, jotka eivät ole saaneet vielä riittävää taloudellista tukea koronakriisin johdosta, eduskunta hyväksyi 26.6.2020 talousvaliokunnan mietinnön (TaVM 14/2020 vp) pohjalta kustannustuen yrityksille, joiden liikevaihto on pudonnut merkittävästi koronaviruksen vuoksi ja joilla on vaikeasti sopeutettavia kustannuksia. Kustannustuen ehtona on, että yrityksen toimialan myynti on pudonnut vähintään 10 prosenttia vertailuajankohtaan nähden ja lisäksi se, että yrityksen oma liikevaihto on laskenut yli 30 prosenttia. Liikevaihdon lasku todetaan Verohallinnolle annetuista alv-ilmoituksista. Tuen piiriin kuuluvia toimialoja on yhteensä 368. Rahaa kustannustukea varten varattiin vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa 300 miljoonaa euroa. Pienimmäksi yritystä kohden maksetun tuen määräksi määriteltiin 2 000 euroa ja suurimmaksi 500 000 euroa. Kustannustuen hakuaika alkoi 7.7.2020 ja hakemus tulee tehdä Valtiokonttorille viimeistään 31.8.2020.

Heinäkuun loppuun mennessä Valtiokonttori on myöntänyt kustannustukia vain noin 33,6 miljoonaa euroa, ja hakemuksista peräti 76 prosenttia on hylätty. Suurin osa hylkäyspäätöksistä johtuu siitä, että maksettava summa olisi jäänyt alle vaaditun 2 000 euron. Toinen syy on se, että toimiala ei asetuksen mukaan kuulu tuen piiriin, eivätkä nämä yritykset ole esittäneet perusteluja hakemukselleen.

Merkillepantavaa on myös se, että koronakriisistä rajoituksien vuoksi pahiten kärsiviä toimialoja on jäänyt käytännössä kokonaan kustannustuen ulkopuolelle. Esimerkiksi matkatoimistot ja kesän tapahtumajärjestäjät edustavat tällaisia aloja.

Matkatoimistoalan yritykset ovat olleet ja ovat yhä edelleen matkustusrajoitusten takia koronakriisistä mahdollisesti eniten kärsineitä toimijoita. Niiden myynti on kuukausien ajan joko ollut nollassa tai miinusmerkkistä. Kuitenkin ne ovat lähes systemaattisesti saaneet kielteisen päätöksen Valtiokonttorilta tukihakemukseensa. Hylättyjen hakemusten määrä heinäkuun puolivälissä oli alan oman ilmoituksen mukaan yli 70 prosenttia. Yksi perusongelma hylkäysten taustalla on ollut se, että matkatoimistoalan monimutkaisen lainsäädännön vuoksi alan toimijoiden liikevaihtoa ei voida laskea maksettujen arvonlisäverojen pohjalta samalla tavalla kuin muiden toimialojen yrityksillä.

Kirjallinen kysymys KK 573/2020 vp

Matkatoimistoalan yrityksillä on valtava huoli toiminnan jatkamisen mahdollisuuksista jo senkin vuoksi, että tuki määritellään huhti-toukokuun kulujen perusteella, mutta kyseisenä ajankohtana matkatoimistoalan yritykset ovat koronakriisin myötä toimineet jo minimihenkilöstöllä. On jouduttu peruuttamaan matkoja, jotka oli tuotettu, markkinoitu ja myyty jo kuukausia aikaisemmin. Myöskään rajoitusten loppumisen ajankohta ei ole tiedossa, koska suuressa osassa maailmaa koronavirustartuntojen määrä on edelleen kasvanut ja matkustusrajoituksia on lisätty.

Kesän tapahtumajärjestäjistä puolestaan haavoittuvimmassa asemassa ovat etenkin sellaiset yritykset ja muut toimijat, joilla on oma iso ja ympäri vuoden toimiva organisaatio ja jonka tuotoilla katetaan koko vuoden aikana syntyneet kulut. Nämä ovat usein luonteeltaan muuttuvia kustannuksia, kuten jo maksettuja alihankkijoiden palkkoja sekä markkinointikuluja.

Ravitsemistoiminnalle kohdennettiin jo oma erityinen tukensa, koska ala suljettiin käytännössä kokonaan ajalle 4.4.—31.5.2020. On kuitenkin aloja, jotka eivät edusta ravitsemisalaa, mutta jotka ovat käytännössä joutuneet samankaltaisten rajoitustoimien kohteeksi. Niissä myöskään kaavamainen huhti-toukokuun kiinteiden kulujen arviointi ei aina anna oikeaa kuvaa alan tai yrityksen tilanteesta. Tästä syystä talousvaliokunnan mietintöön (TaVM 14/2020 vp) otettiin erityinen kappale, joka kuuluu seuraavasti: "Kokoontumisrajoitusten ja maan rajojen sulkemisen seurauksena joidenkin alojen toiminta on käytännössä joko estetty kokonaan tai toimintaa on merkittävästi rajoitettu. Talousvaliokunta kehottaa valmistelemaan kustannustuen sisään kriteeristön, jossa näiden alojen erityispiirteet otetaan huomioon."

Kustannustukihakemusten jättöaika päättyy 31.8.2020. Valtiokonttorin antamasta kustannustukipäätöksestä on mahdollista tehdä oikaisuvaatimus. Ei voida kuitenkaan pitää tarkoituksenmukaisena, että oikaisuvaatimus olisi ainoa keino hakea muutosta etenkin, jos kokonaisia toimialoja on uhkana jäädä kustannustuen ulkopuolelle.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus noudattaa talousvaliokunnan kehotusta ja valmistella erityisen kriteeristön edellä mainituille aloille ja mahdollisille muille aloille, joissa kokoontumisrajoitusten ja maan rajojen sulkemisen seurauksena toiminta on käytännössä joko estetty kokonaan tai toimintaa on merkittävästi rajoitettu ja

aikooko hallitus tuoda eduskunnalle selvityksen kustannustuen kohdentumisesta ja onnistumisesta sekä siitä, miten kriteeristöä voitaisiin parantaa koronakriisin mahdollisesti jatkuessa ennakoitua pidempään?

Kirjallinen kysymys KK 573/2020 vp

Helsingissä 31.7.2020

Pia Kauma kok
Kalle Jokinen kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Mia Laiho kok
Sari Multala kok
Kari Tolvanen kok
Sari Sarkomaa kok
Jukka Kopra kok